

April 2007

NYHETSREV FRÅN MILJÖDEPARTEMENTET

Åtgärder för Östersjön och Västerhavet

Våra hav ger oss stora möjligheter. Men tillståndet i Östersjön och Västerhavet är samtidigt bekymmersamt. Övergödning, hårt fisketryck och utsläpp av miljögifter har fått stora konsekvenser. Att lösa problemen i havsmiljön är en av de viktigaste uppgifterna i den svenska miljöpolitiken.

Målet för havsmiljöpolitiken är att Östersjön och Västerhavet ska återupprättas som ekosystem i ekologisk balans. För att återskapa systemen till ett tillstånd där de skulle kunna fungera på ett hållbart sätt behövs kraftfulla insatser. Ett levande Östersjön och Västerhav, rikt på växter och djur kräver omedelbara åtgärder.

Insatser och åtgärder nationellt

Miljö kvalitetsmål

Regeringens arbete med havsmiljöfrågor utgår från miljö kvalitetsmålen "Hav i balans samt levande kust och skärgård", "Ingen övergödning", "Giftfri miljö" och "Ett rikt växt- och djurliv". Totalt har 16 olika miljö kvalitetsmål antagits av riksdagen varav flera med betydelse för havsmiljöarbetet.

Utifrån konkreta och tidsatta mål har ett antal åtgärder redan initierats och genomförts. För att minska jordbrukets bidrag till övergödningen har exempelvis insatser gjorts för att gynna odling av fånggrödor, en övergång från höst- till vårbearbetning samt anläggande av våtmarker. Fem nya naturreservat har dessutom utsetts för att skydda värdefulla marina miljöer.

Ökade anslag och åtgärder

Regeringen har nu instiftat en särskild post för havsmiljön i statsbudgeten och avsätter där en halv miljard kronor för havsmiljöinsatser i Östersjön och Västerhavet fram till år 2010. I vårpropositionen 2007 avsätter regeringen till att börja med 40 miljoner kronor och därefter ökas anslaget för havsmiljö till 100 miljoner kronor för 2008, 150 miljoner kronor för 2009 och 200 miljoner kronor för 2010.

Regeringens avsikt är att prioritera åtgärder som snabbt ger resultat och då framför allt i Östersjön. Särskild vikt kommer inledningsvis att läggas på pilotprojekt som ger möjligheter att testa nya metoder och tekniker och som senare kan växa i omfattning och få större genomslag.

Konsekvensanalys

Regeringen avser genomföra en analys av de samhällsekonomiska konsekvenserna av miljöförstörelsen i Östersjön och Västerhavet. Analysen ska inkludera scenarier där åtgärder är genomförda men även scenarier utifrån om vi fortsätter som idag utan åtgärder - "business-as-usual". Kunskapen om kostnaderna, både för att genomföra åtgärder och kostnaden för att avstå från att genomföra åtgärder, kommer att vara betydande för industri, turism och friluftsliv.

Resultatet av analysen ska utmynna i en samhälls-ekonomisk rapport motsvarande Sternrapporten för klimatet. Ambitionen är att rapporten ska vara klar inför svenska ordförandeskapet i EU 2009.

Kunskaphöjning om haven

Kunskapen om hur haven ser ut ska förbättras. En satellitbildsdatabas ska inrättas vid Lantmäteriverket som bland annat ska ge information för oljeskyddsberedskap - strömmar, vattenstånd med mera - kartläggning av algblokningsperioder och annat.

Regeringen avser även att genomföra en kartläggning av havsbottnar som en förutsättning för framtida planering och val av ändamålsenliga åtgärder. Ett sådant arbete kommer att samordnas med inventeringen av utsjöbankar.

Pilotprojekt

- *Syresättning av syrefattiga bottnar.* En nyckelåtgärd är en satsning på några avgränsade pilotprojekt för syresättning och eventuell saltinblandning i syrefattiga bottnar. Starten kan ske i kustnära områden i Stockholms skärgård och Bohuslän där projekten tidigt får en synbar positiv effekt.

- *Havsrestaurering genom utfiskning av skarpsill vid avgränsat kustområde.* Med ett ökat fiske av det omfattande överskottet av skarpsill kan övergödningen reduceras samtidigt som bestånden av torsk och strömming ökar, vilket bidrar till att återskapa ett naturligt ekosystem. Ett avgränsat och tidsbegränsat projekt kan startas inom utvalt område.

- *Återskapa marina vandringsvägar.* Arbetet för att skapa vandringsvägar förbi olika typer av vattenregleringar och hinder har pågått i en alltför

långsam takt under många år, där lax och öring tagit skada. Pilotprojekt ska utveckla metoder för återskapandet av naturliga vandringsvägar.

Förbud mot fosfater i tvättmedel

Beräkningar visar att om alla länder runt Östersjön avstår från att använda fosfathaltiga tvätt- och rengöringsmedel så skulle de totala utsläppen av fosfor minska med cirka 20 procent och få stor effekt för att minska utbredningen av de syrefria bottarna. Sverige är pådrivande för ett gemensamt förbud mot fosfater i tvättmedel samt att länderna runt Östersjön åtar sig en ökad fosforrening i avloppsreningsverk. Sverige har även inom EU tagit initiativ för gemensam reglering av fosfater.

Pågående internationella processer

EU:s marina strategi

En marin strategi och ett bindande direktiv som är kopplat till detta presenterades av Kommissionen hösten 2005. Sverige har varit drivande i förhandlingarna för att ge förutsättningar för en integrering av havsmiljöfrågorna inom EU:s alla politikområden. Från svensk sida har också frågan om att skapa pilotområden varit viktig. Det innebär att Östersjön kan gå före, andra förvaltningsformer mellan länderna kan prövas och projekt för kunskaps- och erfarenhetsutbyte initieras. Det är regeringens mål att miljöarbetet i Östersjön ska ligga i framkant, spridas till övriga länder och tjäna som exempel inom ramen för EU:s strategi.

Gemensam aktionsplan för Östersjön

För att öka takten i Östersjöländernas arbete för en förbättrad havsmiljö har Helsingforskommissionen, HELCOM, fått i uppdrag att utarbeta en gemensam aktionsplan för Östersjön. En särskild arbetsgrupp har på svenskt initiativ tillsatts för att säkerställa ett effektivt arbete med aktionsplanen. Planen ska antas hösten 2007.

CBSS-möte i Saltsjöbaden

I Saltsjöbaden utanför Stockholm hålls i april 2007 ett möte för statssekreterare från jordbruks- och miljödepartementet inom CBSS, Östersjöstaternas råd. Temat på mötet är; Land och hav: mer samarbete, mindre övergödning. Som namnet antyder är det jordbrukets påverkan på Östersjön och vilka gemensamma åtgärder som behövs som ska diskuteras.

Webbplatser

Regeringen, www.regeringen.se
Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se
Kemikalieinspektionen, www.kemi.se
Fiskeriverket, www.fiskeriverket.se

